

Masalların Çocuk Eğitimindeki Önemi

Mehmet Bingöl¹

Özet

Çocukların okul öncesi eğitiminde ve okul sırasında masalın önemi çeşitli eğitimciler ve çocuk psikologları tarafından tartışılmıştır. Masalların çocuğun zihinsel gelişimde, kelime hazinesinde olumlu etkileri olduğu, hayata daha farklı baktığı çeşitli deneylerle ortaya konulmuştur. Bu makalede masalların çocuk eğitiminde ne kadar etkili olduğu izah edilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler

Masal, Okul Öncesi Eğitim, Çocuk Fantezisi, Masal Yoluyla Gelişim

Abstract

The importance of fairy tales in preschool education and during children's school years has been discussed by various educators and child psychologists. Various experiments have shown that fairy tales have a positive effect on the child's intellectual development and vocabulary, and that it gives them a different perspective on life. This article has attempted to explain the effectiveness of fairy tales in parenting.

Keywords

Fairy tales, preschool education, children imagination, development through fairy tales

Daha doğar doğmaz annelerimizin dilinden dökülen ninniler, sonra büyüdükçe kulaklarımızı okşayarak dilimizi zenginleştiren, hayal dünyamızı geliştiren masallar artık modern eğitimin içinde daha da önemli bir hale gelmeye başladı. Nürnberg Üniversitesi'nden eğitim uzmanı Prof. Maren Conrad, bir röportajında artık masalların eğitimin vazgeçilmez bir parçası olduğunu belirtmiştir.²

---

¹ Şenlökköy Ortaokul Müdürü

² <https://www.news4teachers.de/2020/08/moderne-maerchen-kulturelle-werte-und-die-pop-kultur/>

Yine eğitimci Folke Tegethoff ise “Artık Masal Zamanıdır” başlıklı yazısında aile düzeninin tamamen değiştiğini, ailenin gittikçe küçüldüğünü ve bu yüzden de masallara bu modern dönemde daha çok ihtiyaç olduğunu yazmaktadır:

“Kuşaklar arasındaki dilsizliğin arttığı bir dönemde masal ister klasik ister modern ister efsane ister hikâye olsun, köprüler kurmanın en basit ve aynı zamanda en mükemmel aracıdır.”³

Aslında masallar, hikayeler yüzyıllardan beridir hem Doğu’da hem de Batı’da ders olarak kullanılmıştır. Bir rivayete göre Emirdağ’da doğup büyüyen Ezop masallarını toplumun her kesiminde ders olarak kullanmıştır. Anadolu’nun altıncı yüzyılda yaşamış bu bilgisi masallarını hayvanların diliyle anlatırken mahkemede savunma aracı olarak da kullanmıştır.

Yine, Batı edebiyatını derinden etkileyen Bin Bir Gece Masallarında, Şehrazat kadın düşmanlığını ve ölümü ancak hükümdar Şehriyar’a anlattığı masallarla yenmiştir. Dede Korkut Hikâyeleri, Şeyh Sadi’nin Gülistan ve Bostan’ı, Nizamülmülk’ün Siyasetnamesi, Mevlana’nın Mesnevisi gibi ölümsüz eserler kimi zaman hükümdarlara ve siyasetçilere masallar, hikâyelerle ders vermiş, kimi zaman da Sadi ve Mevlana’da olduğu gibi bütün insanlığın yolunu aydınlatmıştır.

Masal çalışmaları Batı’da çok erken başlamasına rağmen biz de 19. Yüzyılda derlenerek yazıya geçirilmiş ve ardından Ziya Gökalp, Pertev Naili Boratav gibi araştırmacılar tarafından üzerinde çalışmalar yapılmıştır.

Artık modern eğitimin ayrılmaz bir parçası haline gelen masalların, eğitimciler tarafından çocuklar üzerindeki etkileri çeşitli araştırmalarla ortaya konmuştur. Bu araştırmalarda masalların özellikle eğitim öncesi çocuklara anlatıldığında onların merak duygularını uyandırarak, soru sorma cesareti kazanmalarını sağlamaktadır. Çocukların kelime hazinelerinin gelişmesi, algılama güçlerinin masallarla artması çocuğu daha erken dönemde okula hazırlamaktadır. Çocuklar, masal kahramanlarının mücadeleleri içinde sabrı, çabayı, dürüstlüğü öğrenirler. Ayrıca masal, çocuğu zihinsel olarak da yaşadığı topluma adapte etmeye başlar. Masalın içindeki maceralar, zorluklar, bu zorluklardan kurtulmak için gösterilen sabır ve cesaret çocuğu ümitli olmaya sevk eder. Çocuk, doğa

---

³ <https://www.eltern-bildung.at/expert-inn-enstimmen/deshalb-sind-maerchen-auch-heute-noch-zeitgemaess/>

sevgisini, hayvanlarla kurulacak sıcak ilişkiyi, dayanışmayı, merhameti masallardan öğrenir.

Her masal derlendiği toplumun kültürel değerlerini, sosyal ilişkilerini, hatta folklorunu ve inançlarını da içinde barındırır. Bu açıdan çocuğa kendi masallarımızın anlatılması büyük önem taşımaktadır. Masalın akıcı hikayesi içinde çocuk kendi yaşadığı topluma yabancılaşmadan, kültürel ve manevi değerleri daha erken yaşta öğrenir.

Batı'da masallar artık sadece edebiyatın bir konusu değildir. Film ve oyun sektöründe çok başarılı bir şekilde kullanılan masallar büyükler için de ilgi alanı olmuştur. Milyonlarca izleyiciyi sinema salonlarına çeken masalımsı filmler çok ustaca hazırlanarak büyük paraların kazanılmasına sebep olmuştur. "Aslan Kral", "Yüzüklerin Efendisi", "Harry Potter," gibi filmlerin içinde Batı uygarlığını sembolize eden çeşitli işaretlere doludur ve çocukları etki altına almıştır.

Bu tür film ve kitaplarda sevgi, sadakat, nezaket, cesaret, dostluk gibi kavramlar işlense de insanlığı yalnızlığa iten aileden özerklik ve bireysellik de yer almıştır. Batı'da gelişen pop kültürü de masal motiflerini kullanarak "Game of Thrones", "Süpermen" gibi filmlerde prenseslerden, cadılara kadar kahramanlarla modern yetişkinlere de masallar olarak sunulmuştur.

Günümüzün çocukları etrafı tanımaya başladıktan sonra televizyon, telefon ve bilgisayarla tanışmaktadır. Batı ülkelerinde masallar bilgisayar oyunlarına uygulanarak çocuğun erken eğitimi için kullanılmaktadır. Örneğin Goethe Enstitüsü'nün yaptığı bir araştırmada bilgisayar oyununda masal kahramanları konusunda çocuğa inisiyatif verilmesi onların gelecekte karar verme yeteneklerini geliştirdiği gösterilmiştir. Çocukların, prensesi üvey anneden nasıl kurtaracağı veya ejderhanın öldürülüp öldürülmeyeceği konusunda karar vermeleri kendilerine bırakılarak adalet duygularının gelişmesine katkıda bulunulacağı konusu vurgulanmıştır.

Eskiden Anadolu'da loş ışıklar altında dede ve ninelerin büyük bir sevecenlikle anlattıkları masallar artık bilgisayarların, televizyonların, sinemaların kontrolü altına girmiştir. Masallar eskiden sadece bilgi, görgü, ümit, cesaret vermez aynı zamanda çocuğa sevgi, ilgi ve şefkat de aşılardı. Geniş aile düzeni içinde yaşandığında birileri çocuğu dizine oturtarak onu hayal dünyasında eğitirken bugün artık makineler sadece merak uyandırmaya ve zaman geçirmeye yaramaktadır. Bu nedenle eğitimcilerin ana okullarında ve ilk okullarda yeniden o sıcak ilgi ile çocukları masallarla eğitmesi onların

hayata bakışlarını değiştirecek ve kendi değerleri içinde cesur, mutlu, adil ve sevgi dolu bir birey olmasını sağlayacaktır.

Kaynaklar

1. Aras, Orhan, Masal Avcısı, Net Yayıncılık, İstanbul 2022
- 2: Boratav, Pertev Naili, Masallar 1, Tarih Vakfı Yayınları 2001
3. Feyzioęlu, Yücel, Masallar Bize Ne Anlatır, Doğu Batı Çocuk Yayınları 2020
4. <https://www.news4teachers.de/2020/08/moderne-maerchen-kulturelle-werte-und-die-pop-kultur/>
5. <https://www.eltern-bildung.at/expert-inn-enstimmen/deshalb-sind-maerchen-auch-heute-noch-zeitgemaess/>